

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับหนังสือเรียนศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ คือ

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากหลักสูตร หนังสือเรียน คู่มือครู บทความ เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนศิลปศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการเขียนหนังสือเรียน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูศิลปศึกษาที่ปฏิบัติการสอนวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 382 คน จาก 110 โรงเรียน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check – List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเรียนศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยคำถาม 6 ด้าน คือ ด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษา ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม ด้านภาพประกอบ ด้านภาษาและการเขียน ด้านการออกแบบจัดวางรูปเล่ม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าของระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) ดังนี้คือ

- 5 ความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด
- 4 ความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมาก
- 3 ความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง
- 2 ความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมน้อย
- 1 ความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ มีลักษณะเป็นคำถามประเภทปลายเปิด (Open ended)

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นดังนี้ คือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยกำหนดกรอบทฤษฎีในการสร้างเครื่องมือจาก

1.1 แนวคิดหรือทัศนะของนักการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบ ลักษณะ และองค์ประกอบที่สำคัญของหนังสือเรียนและหนังสือเรียนศิลปศึกษา

1.2 ทฤษฎีทางด้านโครงสร้างของหนังสือเรียนศิลปศึกษา ซึ่งประกอบด้วยส่วนหน้าของหนังสือ ส่วนกลางของหนังสือ ส่วนหลังของหนังสือ

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมทฤษฎี เกี่ยวกับองค์ประกอบในการเรียบเรียงหนังสือเรียนศิลปศึกษาทั้ง 6 ด้าน ภายใต้อำนาจแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
4. เขียนข้อกระทงในแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก) ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความครอบคลุมเนื้อหา และขอคำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้องเหมาะสม โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาผู้เชี่ยวชาญดังนี้
 - 5.1 สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาศิลปศึกษา การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรศิลปกรรม หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง
 - 5.2 มีประสบการณ์ในการสอนด้านศิลปศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านศิลปศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี
 - 5.3 มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ
 - 5.4 ปฏิบัติงานในสายงานที่เกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา หรือการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา หรือการนิเทศก์การศึกษา หรือการเรียบเรียงหนังสือเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเป็นกรรมการตรวจและพิจารณาหนังสือเรียนศิลปศึกษาใน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
 - 5.5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้สำนวนภาษา
 - 5.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try - out) กับครูศิลปศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 28 ฉบับ เพื่อ หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของ ครอนบราซ (Cronbach) (ประคอง กรรณสูต, 2538) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.96
 - 5.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปติดต่อยังกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พร้อมแบบสอบถาม ส่งทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร และบางส่วนผู้วิจัยไปติดต่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น จำนวน 382 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 289 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.65 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างประชากร 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 จำนวน 382 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 147 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 38.48 ครั้งที่ 2 จำนวน 235 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 142 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 60.42

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรตอบแบบสอบถามกลับคืนมาในอัตราร้อยละ 75.65 เนื่องจากกลุ่มประชากรมีการโยกย้ายและลาออก จากการศึกษางานวิจัย และเอกสารของ อุทุมพร จามรمان (2530) ที่อธิบายว่าการได้รับแบบสอบถามคืนมาร้อยละ 40 โดยแบบสอบถามมีความครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด จะมีความน่าเชื่อถือมากกว่า การได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาร้อยละ 60 แต่ไม่ครอบคลุมกลุ่มประชากร ส่วนจำนวนร้อยละที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้นั้น ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดของ อุทุมพร จามรمان ที่ว่าจำนวนแบบสอบถามร้อยละ 75 เป็นจำนวนที่มากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำสามารถนำมาคิดวิเคราะห์ค่าทางสถิติได้ นอกจากนี้ สุนทร เทียนงาม (2538) กล่าวว่าจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาร้อยละ 50 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ ถ้ากลุ่มประชากรมีความน่าเชื่อถือและค่าสถิติที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับแหล่งข้อมูล แต่จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้รับกลับคืนมา พบว่ามีความครอบคลุมกลุ่มประชากรทั้ง 12 เขตการศึกษา คือได้รับกลับคืนมา 99 โรงจาก 110 โรง คิดเป็นร้อยละ 90 ซึ่งถือว่าค่าตอบของแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ สามารถเป็นตัวแทนของความ คิดเห็นประชากรทั้งหมดได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

5.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Check -List) นำมาแจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

5.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า แจกแจงความถี่ของคำตอบในแต่ละข้อ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดค่าของแต่ละอันดับดังนี้คือ

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
มาก	มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

เมื่อได้ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้ว (S.D.) นำมาเทียบอันดับโดยหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	ความหมาย
4.50 – 5.00	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด
3.50 - 4.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมาก
2.50 - 3.39	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง
1.50 - 2.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสม
1.00 - 1.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

นำค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มาจัดอันดับและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

5.3 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบปลายเปิดมารวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นความถี่ แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

$$1. \text{ ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม} \times 100}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรครอนบราซ (Cronbach) คือ

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

α แทน ค่าความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถาม

3. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ แทน ผลรวมของความถี่คูณกับคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากสูตร (ประคอง กรรณสูตร, 2538)

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
Σfx	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่
Σfx^2	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนยกกำลังสองกับความถี่